

Editorial – Dansk version 2/2007

I april 2007 nedsatte den danske regering et udvalg (det tredje siden århundredets begyndelse) hvis opgave er at redegøre for det danske sprogs tilstand og udviklingen siden regeringens redegørelse i 2003/2004. Idet det inddrager konkrete initiativer i den mellemliggende tid, herunder de nordiske ministres sprogdeklaration af 2006, skal udvalget altså gøre status over det danske sprogs tilstand i den offentlige sektor, i skolen på alle undervisningstrin, i de videregående uddannelser, inden for videnskaben (herunder faglig terminologi), i erhvervslivet og i kulturlivet, samt også i EU. Endvidere skal udvalget udtale sig om behovet for og mulighederne for en lovgivning på sprogområdet og fremsætte forslag til styrkelse af det danske sprog på alle samfundets områder.

De problemer, der har bevæget den danske regering til dette nye initiativ, er imidlertid ikke specifikt danske, hvilket er en god grund til også at fremdrage dem i en international kontekst. I de sidste mange år er de dukket op, i forskellig grad, i andre europæiske lande og er adskillige gange blevet fremlagt i nærværende tidsskrift. Det drejer sig især om det engelske sprogs dominerende rolle i globaliseringens navn, om faren for forarmelse af de nationale sprog, især indenfor fagsprog, samt fremmedgørelse af de dele af befolkningerne, som ikke kan engelsk. Vi kan selvsagt ikke vide, hvad det nye udvalg vil anbefale men kan med tilfredshed konstatere, at udvalgets nedsættelse har givet anledning til interessante tiltag, først og fremmest to vigtige konferencer: den ene om dansk fagsprogs overlevelse¹, den anden mere generelt og sprogpoltiske udfordringer for Danmark².

De to konferencer viste tydeligt de tendenser, der truer nationalsprogene og som alle går stik imod EU's erklærede officielle sprogpolitik.

Under henvisning til de talrige kendte eksempler på nationalsprog, som er blevet "myrdet" af et andet sprog, gik en fremtrædende ekspert indenfor området³ så vidt som til at betegne engelsk som et "dræbersprog" og advarede mod en udvikling, der kunne foregå hurtigere end man forventer, hvis man lader stå til.

Blandt de farer, der truer nationalsproget, især på de faglige områder, kan nævnes indførelsen af engelsk som undervisningssprog på danske universiteter. Allerede nu gives op mod 50 % af undervisningen alene på engelsk med udelukkelse af dansk.

Bortset fra det paradoksale i at tvinge danske studerende, der knap nok kan engelsk til, at deltage i en undervisning, der gives på engelsk af danske lærere, der heller ikke behersker

¹ "Hvordan sikrer vi dansk fagsprog – og skal vi?", Dansk Selskab for Fagsprog og Fagkommunikation (DSFF). København, 11. oktober 2007

² "Sprogpoltiske udfordringer for Danmark: hvordan kan forskningsresultater udmøntes?", Institut for Internationale Sprogstudier og Vidensteknologi, CBS. Frederiksberg, 5. december 2007.

³ Dr.phil. Tove Skutnabb-Kangas, specialist i linguistic human rights.

dette sprog, er det ikke svært at forudse konsekvenserne, allerede på kort sigt, for nationalsproget.

På begge konferencer drøftedes endvidere fremmedsprogsundervisningen i skolen. I Danmark påbyder loven to obligatoriske fremmedsprog: engelsk helt frem til studentereksamen og tysk eller fransk fra omkring sjette skoleår (efter frit valg) dog kun obligatorisk til og med niende skoleår. Ikke desto mindre viser statistikken, at en foruroligt stigende procentdel af eleverne af forskellige grunde (lærermangel, manglende interesse blandt eleverne) forlader skolen uden noget kendskab til tysk eller fransk. Dette fører naturligt til at beskæftige sig med samfundets reelle behov for kendskab til fremmede sprog. Det er netop sket i en helt ny undersøgelse foretaget af Dansk Industri og CBS⁴.

Undersøgelsens konklusion, der åbenbart kommer som en overraskelse for nogle, er at selv om man ikke kan komme uden om engelsk i vor del af verdenen, så er dette sprog ikke tilstrækkeligt i vore handelsforbindelser med andre lande.

Imidlertid erklærer virksomhederne, at de især har brug for medarbejdere, der, foruden at kunne kommunikere på et fremmedsprog, også har en faglig uddannelse inden for et specialområde f.eks. indenfor teknik eller handel. For løsningen af særligt krævende sproglige opgaver (f.eks. juridiske og tekniske) kan man jo blot ty til et oversættelsesbureau.

Det er naturligvis en genial model, som imidlertid har været kendt i årevis af universiteterne og af de studerende, der fravælger de egentlige sprogstudier til fordel for de talrige nye studieretninger med sprog plus et andet fag. Blot synes man at glemme at man behøver sprogspecialister til at undervise disse studerende og også til at befolke de bureauer som virksomhederne regner med at få hjælp fra. I betragtning af den hastighed hvormed de egentlige sprogstudier nedlægges vil disse specialister om få år være meget svære at finde.

Det er derfor på høje tid at gribe ind hvis situationen skal rettes op.

Redaktionen

⁴ "Mere [end] sprog". Undersøgelse udarbejdet af Dansk Industri i samarbejde med adjunkt Lisbeth Verstraete Hansen fra Copenhagen Business School.